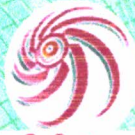

คณะเทคโนโลยีการจัดการ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

Conference Proceedings

การประชุมวิชาการระดับชาติ

นวัตกรรมและเทคโนโลยีวิชาการ 2017

"วิจัยจากองค์ความรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน"

25 - 26 ธันวาคม 2560

ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสุรินทร์

จัดโดย

คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสุรินทร์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ITC 2017
Innovation and Technology Conference

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

กลุ่มสัมมนาสาส์ตและมอบหมายสาส์ต (Poster Presentation)

CP3107	การจัดการนวัตกรรมท้องถิ่นของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์สู่ความเป็นเลิศ : บทสะท้อนจากโครงการลดความขัดแย้ง สร้างบ้านเมืองมั่นคง เพื่อคนไร้บ้าน และโครงการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมให้ผู้อยู่โอกาส <i>สุศักดิ์ พะมารมภ์ พระมหาไพฑลนิพัทธ์ ผลเจริญ และวันชัย สุขตาม</i>	C-587
CP3142	ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้โปรแกรม GeoGebra ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ <i>โกสุมภ์ จันทร์แสงกระจ่าง จูรี สุวรรณศรี พันธ์ดา เวชพันธ์ และธีระพันธ์ จอดนอก</i>	C-599
CP3147	การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชา การสอนการแปลภาษาจีนเป็นไทย สำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง <i>ธนัชพร นามวัฒน์</i>	C-606
CP3167	การพัฒนาฐานข้อมูลพจนานุกรมพจนานุกรมโดยการใช้ <i>กฤษณา ชูไชนาคัตตาวลัย สุขศาลา และสุชญา นัตวิษญะ</i>	C-613
CP3175	การพัฒนาวัตกรรมการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรเชิงพาณิชย์ ของชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลขุนช้าง อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดบุรีรัมย์ <i>แก้วมณี อุทิมย์ สุพิตรา รักการศิลป์ สายฝน อุไร และธัญรัตน์ บุทธสารเสนีย์</i>	C-620
CP3266	การเสริมสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษตามแนวพระพุทธศาสนา <i>พระครูไพโรจน์พัฒนาวร และพระพรสวรรค์ ฐิติญาโณ</i>	C-632
CP3267	การศึกษาพฤติกรรมและแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพียงของชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ <i>เกษม ประอาจ พระพรสวรรค์ ฐิติญาโณ และพระมหาทรงชัย ฐิติโสภโณ</i>	C-642
CP3270	การเสริมสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดศรีสะเกษ <i>พระพรสวรรค์ ฐิติญาโณ (ใจตรง) และพระกัญจน์ กนตรมโม (แสงรุ่ง)</i>	C-651
CP3272	การเสริมสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ <i>ประสิทธิ์ ศรีสมุทร และพระพรสวรรค์ ฐิติญาโณ (ใจตรง)</i>	C-660
CP3284	การจัดการที่ดินราชพัสดุเพื่อความเป็นธรรมและความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ <i>ไยศุรีย์ สุธรรมเทวกุล</i>	C-669
CP3327	พุทธปัญญา: กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา <i>พระครูปลัดเถรานุวัตร สุเทวเมธี</i>	C-685
CP3409	การจัดการโปรแกรมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน <i>รุ่งรัตน์ ทัดถกรรณ นรินทร์ เจตธำรงค์ วีรากร รัตกุล และราเมศร์ พรหมชาติ</i>	C-696
CP3414	การเรียนรู้และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของของกลุ่มชาติพันธุ์ชุมชนบริเวณอุทยานเขาเข้ไฟเข็กมอเตง ในจังหวัดบุรีรัมย์ <i>อิสรพงษ์ ไกรสินธุ์ มณฑิรา สะแกทอง และสมคิด สุขจิต</i>	C-712
CP3419	แนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน:กรณีศึกษาจังหวัดชัยภูมิ <i>นิตพันธ์ ยืนกรเชติ</i>	C-720

แนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ

**THE GUIDELINES FOR SUSTAINABLE ADMINISTRATION OF NATIONAL
VILLAGE AND URBAN COMMUNITY FUND: A CASE STUDY OF CHAIYAPHUM
PROVINCE**

นิตินันท์ อินทโชติ¹

Nitipan Intachoti¹

¹สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

saeng1994@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดชัยภูมิ และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน ในจังหวัดชัยภูมิ การดำเนินการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลเป็นวิธีการหลัก เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 45 คน พบว่าการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเริ่มมาจากนโยบายทางการเมือง และได้มีรูปแบบการบริหารจัดการ แบ่งโครงสร้างออกเป็น 4 ระดับ อันได้แก่ ระดับประเทศ หน่วยงานรับผิดชอบ ระดับอำเภอ และกองทุน ความคาดหวังของกองทุน ส่วนใหญ่นั้น คือ การเพิ่มทุนให้กับชาวบ้านเพื่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 97) รองลงมาคือ เป็นแหล่งพึ่งพาเงินของชาวบ้านในยามฉุกเฉิน (ร้อยละ 91) และสวัสดิการชุมชน (ร้อยละ 91) ตามลำดับ นอกจากนี้มุมมองของผู้เชี่ยวชาญถึงแนวทางการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ให้ความสำคัญผู้นำ และคณะกรรมการ ยังเป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการกองทุนให้ประสบผลสำเร็จ และกลไกการมีส่วนร่วมเป็นกลไกที่ส่งผลให้การกองทุนมีประสิทธิภาพสูงสุดและเกิดความยั่งยืนของกองทุน

คำสำคัญ: การบริหารงานยั่งยืน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชัยภูมิ

Abstract

This research aimed 1) to study model of the national village and urban community fund administration in Chaiyaphum Province, and 2) to study guidelines for sustainable administration of the national villager and urban community fund in Chaiyaphum province. This research was a qualitative research that used individual in depth interview as main method for data collection. Research instrument was an interview questionnaire regarding administration issues. Informants were 45 persons. The results showed that the commencement of the Fund originated from political policy. Model of administration was divided into 4 levels: national, responsible agency, district and community fund. The major expectations of the Fund were increasing fund for occupation (95%), followed by being source of emergency money (90%), being source of community welfare (90%) respectively. Perspectives of experts pertaining to guidelines for sustainable administration of national village and community fund gave precedence to the leaders and committees of the Fund who were the key of success factors. The villagers' participation was also a mechanism to the utmost efficiency and sustainability of the Fund.

Keywords: Sustainable administration, National Village and Urban Community Fund, Chaiyaphum Province

บทนำ

พัฒนาการของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง นั้นเป็นฐานเริ่มต้นมาจากการดำเนินงานนโยบายของ รัฐบาลที่นำเม็ดเงินลงไปให้หมู่บ้าน ชุมชนละ 1,000,000 บาท ภายใต้แนวทาง "กองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท" ในช่วงปี พ.ศ.2544 โดยงบประมาณดังกล่าวนี้ เป็นการเพิ่มเงินลงไปในระบบประชาชนในหมู่บ้านเพื่อเพิ่มขีด เงินให้เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยช่วงระยะเวลาดังกล่าวนั้นเป็นช่วงที่ประเทศไทยเริ่ม ผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจที่เรียกว่า "วิกฤตต้มยำกุ้ง" ซึ่งสัมพันธ์กับข้อมูลวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนดังกล่าว ปรากฏในระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยรัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดึกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและ บริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพใน การสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต (คณะกรรมการพัฒนา กฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2544) อย่างไรก็ตามสำหรับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 กำหนดให้กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทกบ.) โดยมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการจังหวัด กำหนดหน้าที่เป็นนายทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน พัฒนาการจังหวัดใน ฐานะเลขานุการคณะกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด เป็นผู้รับการจัด ทะเบียนและสนับสนุนให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เตรียมความพร้อมและยื่นจดทะเบียน จากการรายงานของสำนักงานกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2551 พบว่า มีกองทุนทั้งสิ้นจำนวน 78,000 กองทุน มีการยื่นจดทะเบียนแล้ว จำนวน 63,381 กองทุน กองทุน ซึ่งยังคงรอการอนุมัติของนายทะเบียน (สุริชาติ สายทอง, 2552) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมีการดำเนินงานโครงการดังกล่าวมักจะมีรายงานปัญหาเรื่องของกองทุน ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง อาทิ ในรายงานข่าวของ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง (2554) ได้ยกตัวอย่างกรณีฟ้องร้อง เรื่องกองทุนหมู่บ้าน เช่นการฟ้องร้องคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน (ระดับหมู่บ้าน) เกี่ยวกับกรณีให้กู้ยืมเงินแก่ สมาชิกไม่ถูกต้องบ้าง ไม่สามารถติดตามเงินยืมได้ และปัญหาอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกันกับรายงานของ กมลชัย บัวสาย และคณะ (2557) ได้รายงานว่าปัญหาของกองทุนดังกล่าวพบว่ามี 3 ปัญหาหลัก คือ 1) สมาชิกไม่สามารถชำระเงินคืนตามระยะเวลาที่กำหนด 2) สมาชิกบางรายได้มีการกู้เงินนอกระบบมาหมุนเวียนทำให้เกิดสภาพหนี้ผูกพัน และ 3) การเข้าถึงไม่ถึงโอกาสการกู้ยืมเงิน ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวนี้ คือ สภาพปัญหาพื้นฐานของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อย่างไรก็ตาม เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นแล้ว และมีการบริหารจัดการมากกว่า 14 ปีอย่างต่อเนื่อง แสดง ให้เห็นว่าบทเรียนจากการดำเนินงานด้านการบริหาร จัดการกองทุนดังกล่าว และแนวทางการบริหารจัดการกองทุนดังกล่าวนี้ มีส่วนที่ประสบผลสำเร็จและล้มเหลว ด้วยเช่นกัน ดังนั้น จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้จึงเกิดคำถามวิจัยว่า มีแนวทางใดบ้างที่จะทำให้การบริหารงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นยั่งยืน หากพิจารณาถึง ความยั่งยืนในมิติตามแนวคิดของ Munck, et al., (2012) ที่กล่าวว่าความยั่งยืนขององค์กรนั้นมีความซับซ้อนและ ลึกซึ้งเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม มิติด้านพลวัต (dynamic) ขององค์กรนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผล ให้องค์กรสามารถปรับตัวให้อยู่ได้ทันยุคทันสมัยและมี ประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนี้ จะเป็นการ แสวงหาแนวทางเลือกการบริหารจัดการกองทุนอย่าง ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน ในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีการศึกษา

การดำเนินการศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้เห็นถึงสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ถึงสภาพการดำเนินงานที่เป็นจุดอ่อน จุดเด่น และเงื่อนไข เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม ซึ่งวิธีการหลักในการดำเนินการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (individual in - depth interviews)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นสำคัญได้แก่ การบริหารจัดการ กองทุน สภาพปัญหากองทุนที่ปรากฏแนวทางหลักในการปรับปรุงระบบการจัดการกองทุนในอนาคต

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ดำเนินการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองภายในจังหวัดชัยภูมิ ความคาดหวังในการดำเนินงาน ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ ข้อมูลจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วม และ/หรือมีประสบการณ์ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมาแล้วโดยการศึกษาครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 40 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย

1. ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน
2. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน
3. คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง จำนวน 10 คน

4. ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) โดยจำแนกหมวดหมู่ จัดกลุ่มประเด็น (theme) ของเนื้อหาของข้อมูลที่ได้รับ จากนั้นจึงทำการรวบรวมเพื่อวิเคราะห์ความถี่ของข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ด้วยค่าความถี่ร้อยละ เป็นต้น โดยแนวคิดว่าวิธีวิเคราะห์ที่นำมาใช้ขององค์การนั้นพิจารณาว่าร่วมกับระยะเวลาขององค์การในการดำเนินการและการขยายตัวขององค์การที่สมาชิกในองค์การนั้นได้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเท่าเทียม และพอใจ (Loon, 2013)

สรุปผล และอภิปรายผลการศึกษา พัฒนาการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการดำเนินการศึกษาพบว่า การแยกออกมา เป็นยุคแห่งการเตรียมตัว คือ เริ่มจากนโยบายของพรรค การเมืองใช้หาเสียงในช่วงปี พ.ศ. 2541 ได้ชูแนวคิด นโยบายประชานิยมขึ้นมา (ณัฐพิน ชันหาแล, 2549) จนกระทั่งพรรคการเมืองที่ได้หาเสียงชนะการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2544 ทั้งนี้ โครงการ "หมู่บ้านเงินล้าน" เป็นการใช้ แนวคิดการเติมเม็ดเงินลงไป ในชุมชนเพื่อเกิดการหมุนเงิน ในระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนั้นสภาพเศรษฐกิจในประเทศไทยก็ยังไม่ฟื้นตัวสืบเนื่องจาก สถานการณ์ต้มยำกุ้ง ในช่วงปี พ.ศ.2540 เมื่อมีเงินเติมเข้า มาในระบบเศรษฐกิจฐานราก ก็จะเกิดการหมุนเวียนเงินในระบบเศรษฐกิจในประเทศ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ภาพใหญ่ของประเทศและเกิดการลงทุนขนาดย่อม อย่างไรก็ตาม ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับเงินกองทุน หมู่บ้านนั้น ก็ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และ ระดับหมู่บ้าน

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการดำเนินงานกันมาอย่าง ต่อเนื่องก็เริ่มมีระดับกับปัญหาต่างๆ ในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นระเบียบ วิธีการ ดำเนินงานของกลุ่มผู้กู้ หรือ คณะกรรมการเอง แต่ทั้งนี้กองทุน

ดังกล่าวไม่ใช่ว่าจะลงมา เพียงโครงการเดียวเท่านั้น ก็ยังมีอีกหลายโครงการหลายรัฐบาล ได้กระหน่ำเม็ดเงินลงมาเพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจฐานราก (มีศักยภาพที่จะพิจารณาโครงสร้างการจัดการ มิได้วิพากษ์ถึงแนวคิดของกระบวนการพัฒนาโยบายและแนวทางปฏิบัติ) แต่สภาพการดำเนินงานก็ยังมีประสบ ปัญหาอย่างต่อเนื่อง และมีการแก้ไขปัญหากันเรื่อยมา ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้เอง ได้เกิดกองทุนหลาย ๆ กองทุน กิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมเกิดขึ้นในหมู่บ้านและ ชุมชนเอง อย่างไรก็ตาม โครงการดังกล่าวนี้โดยโครงสร้างการดำเนินงานได้มีการติดตามการดำเนินงานอีกด้วย รูปแบบกลไกการบริหาร และจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง จังหวัดชัยภูมิ

จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีในจังหวัดชัยภูมิรูปแบบ การดำเนินงานบริหารงานเป็นกลุ่มคณะกรรมการจัดการในระดับหมู่บ้าน หรือชุมชน โดยมีหน้าที่หลัก คือ การบริหารจัดการ เงินกองทุนที่ได้รับมาจากหน่วยงานของรัฐ และมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้ดูแล ซึ่งคณะกรรมการ จะมีประธานกองทุนส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำชุมชนหรือ ผู้นำหมู่บ้าน และมีคณะกรรมการแต่ละฝ่ายต่างๆ ตาม โครงสร้างที่พัฒนาชุมชนได้กำหนดไว้ ชุมชนละประมาณ 12 – 15 คน เป็นกลไกหลักในการบริหารงาน และจัดการกองทุนหมู่บ้าน จากรายงานของสฐชาติ สายทอง (2552) ได้อธิบายว่า การบริหารกองทุนได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) ระดับชาติ ที่มีนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่ได้รับ มอบหมายเป็นประธาน โดยบทบาทหลัก คือ กำหนด แผนการจัดการ และจัดสรรเงินแก่กองทุน และจัดทำร่างกฎหมาย การออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง เกี่ยวกับการ บริหารจัดการกองทุน 2) สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทพ.) มีบทบาทเป็นเลขานุการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทพ.) ซึ่งจะติดตามตรวจสอบการดำเนินงานกองทุนใน จังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบ เกิดความโปร่งใสตลอดจน สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการเพื่อการบริหารกองทุน 3) ระดับอำเภอมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ

โดยมี นายอำเภอ เป็นประธาน มีหน้าที่หลัก คือ ประเมินความพร้อมกองทุน และ 4) ระดับหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง มีคณะกรรมการ กองทุน 9-15 คน มาจากการคัดเลือกกันเองโดยเวที ชาวบ้าน (สมาชิก) โดยควรคำนึงถึงจำนวนกรรมการชาย และหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน บริหารจัดการ ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ และจัดการกองทุน อย่างไรก็ตาม สำหรับการบริหารจัดการกองทุนว่าด้วย ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2551 ได้อธิบายถึงโครงสร้างการบริหารงาน และการจัดการโครงสร้างอย่างชัดเจน นับได้ว่า การจัดตั้งกองทุนดังกล่าวนี้มีกลไกอย่างชัดเจนในการบริหารจัดการ โดยมุ่งเป้าหลักในการนำผลประโยชน์ที่ออกจกกองทุนนี้มาพัฒนาท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญแม้ว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและบทบาทของหน่วยงาน

การทำงานนั้น กระทรวงการคลังได้ร่วมมือกับธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในการจัดการ โครงสร้างการบริหารในระดับชาติ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2558) โดยรูปแบบและกลไกดังกล่าวนี้ เป็นพื้นฐาน การบริหารองค์กรในลักษณะที่เป็นกองทุนที่หน่วยงานที่รัฐ ได้เข้ามาส่งเสริมให้ตั้งสร้างไว้เป็นหลักตั้งต้นในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองความคาดหวังของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 31 คน โดยสัมภาษณ์ถึงประเด็นความคาดหวังการดำเนินงานกองทุนดังกล่าว สามารถจำแนกได้ 10 ประเด็น ดังนี้

1. เพิ่มทุนให้กับชาวบ้านเพื่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 97 ของผู้ให้ข้อมูล)
2. เป็นแหล่งพึ่งพาเงินทุนของชาวบ้านในยาม ฉุกเฉิน (ร้อยละ 91 ของผู้ให้ข้อมูล)
3. สวัสดิการชุมชน (ร้อยละ 91 ของผู้ให้ข้อมูล)
4. เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจขนาดย่อมภายในชุมชน (ร้อยละ 80 ของผู้ให้ข้อมูล)